

Шень Ю.М., Жеро С.В.

**Епідеміологія меланоми шкіри
серед дорослого населення
Чернігівської області
в передвоєнний період**Ужгородський національний університет,
м. Ужгород, Україна

Shen Yu.M., Zhero S.V.

**Epidemiology
of skin melanoma among
the adult population of Chernihiv
region in the pre-war period**Uzhhorod National University,
Uzhhorod, Ukraineshen@i.ua, Svyatoslav.zhero@uzhnu.edu.ua**Вступ**

Захворюваність населення на злоякісні новоутворення безперервно зростає. У світі реєструється щорічно близько 6 млн нових випадків захворювання на злоякісні новоутворення [1]. При цьому найбільш високі показники захворюваності на злоякісні новоутворення були зареєстровані серед чоловіків у Франції (558 на 100 тис відповідного населення), серед жінок – у Бразилії (283,4 на 100 тис жіночого населення) [2].

Смертність від злоякісних новоутворень у світі займає друге місце після захворювань серцево-судинної системи. При цьому в економічно розвинених європейських країнах від онкологічних захворювань щорічно помирає 837 тис осіб та реєструється близько 4 млн нових випадків указаних захворювань [3].

Проблема онкології уже вийшла за рамки медичної галузі та набула проблеми загальнодержавного масштабу, урахувуючи чинники розвитку злоякісних новоутворень, якими є хімічні канцерогени, канцерогени фізичної природи, біологічні, гормональні та генетичні.

Тягар соціально-економічних труднощів посилюється політичною кризою та війною проти російської агресії, що зумовлює стресові ситуації серед населення [4].

В Україні за останні шість років кількість зареєстрованих первинних хворих на злоякісні новоутворення знизилася на 10,2%, що пов'язано із ситуацією у країні.

В Україні у 2018 р. вперше було зареєстровано 135 567 хворих зі злоякісними новоутвореннями, що становить 321,1 на 100 тис. населення [5].

За оцінками вчених, до 2024 р. кількість щорічних нових випадків злоякісних новоутворень зросте на 47% і досягне 28,4 млн [6].

Всесвітня організація охорони здоров'я приділяє значну увагу боротьбі зі злоякісними новоутвореннями [7].

Мета дослідження – дослідити та проаналізувати епідеміологічні показники меланоми шкіри дорослого населення Чернігівської області в передвоєнний період.

Матеріали і методи

Матеріали: дані галузевої статистичної звітності по Чернігівській області за 2020 та 2021 рр. *Методи:* медико-статистичний, структурно-логічного аналізу.

Результати

На першому етапі дослідження було вивчено та проведено аналіз отриманих даних щодо показників захворюваності дорослого населення області на меланому шкіри. Отримані результати наведено в табл. 1.

Аналіз отриманих у ході дослідження та наведених у табл. 1 даних указує на те, що за період дослідження відзначається тенденція до підвищення рівня захворюваності населення на меланому шкіри з показником 7,6 у розрахунку на 100 тис населення у 2021 р. При цьому даний показник в області значно перевищує загальнонаціональний (1,15 рази): 7,6 проти 6,6 відповідно. У межах адміністративних територій області відзначається значна різниця показника захворюваності населення області на меланому шкіри. У 2021 р. на семи адміністративних територіях випадки захворюваності не були зареєстровані за найвищого показнику (13,7 у розрахунку на 100 тис населення) у Сновському районі. За період дослідження випадків захворювання не було зареєстровано в Корюківському, Носівському, Срібнянському, Талалаївському районах.

Незважаючи на те що меланома шкіри відноситься до візуальних форм злоякісних новоутворень, в області реєструється достатньо високий рівень виявлення захворювання в занедбаних стадіях: III – 6,3%,

Таблиця 1

Захворюваність дорослого населення Чернігівської області на меланому шкіри (2020, 2021 рр.)

Адміністративні території	Захворюваність (на 100 тис населення)		Розподіл уперше захворілих у 2021 р. за стадією хвороби (згідно з TNM), %			
	2020	2021	I-II	III	IV	Не визначено
Бахмацький	2,4	4,9	100	-	-	-
Бобровицький	6,4	3,3	100	-	-	-
Борзнянський	3,4	-	-	-	-	-
Варвинський	6,6	13,4	50,0	-	-	50,0
Городнянський	3,7	7,6	100	-	-	-
Ічнянський	3,4	10,3	100	-	-	-
Козелецький	7,1	9,6	50,0	25,0	-	25,0
Коропський	4,6	9,4	50,0	-	50,0	-
Корюківський	-	-	-	-	-	-
Куликівський	6,4	13,1	100	-	-	-
Менський	14,9	9,1	100	-	-	-
Ніжинський	15,4	11,9	100	-	-	-
Н. – Сіверський	-	4,1	100	-	-	-
Носівський	-	-	-	-	-	-
Прилуцький	-	5,9	-	-	-	-
Ріпкинський	3,9	12,0	100	-	-	-
Семенівський	17,9	6,1	-	-	100	-
Сновський	9,0	13,7	66,7	33,3	-	-
Сосницький	11,6	-	-	-	-	-
Срібнянський	-	-	-	-	-	-
Талалаївський	-	-	-	-	-	-
Чернігівський	7,8	11,8	100	-	-	-
м. Ніжин	5,9	6,0	100	-	-	-
м. Прилуки	5,7	1,9	100	-	-	-
м. Чернігів	10,3	10,4	73,9	8,7	13,0	4,3
Область	7,0	7,6	81,0	6,3	7,9	4,8
Україна	5,5	6,6	76,7	7,0	5,3	11,0

IV – 7,9%, що так узгоджується із загальнонаціональними показниками: III стадія – 7,0%, IV стадія – 5,3%.

Високі рівні вперше зареєстрованих випадків захворюваності населення на меланому шкіри в занедбаних стадіях зареєстровані на територіях Семенівського (100%), Коропського (50,0%), Сновського (33,3%) районів.

Наступним кроком дослідження було вивчення та проведення аналізу показників смертності населення внаслідок меланому шкіри. Отримані результати наведено в табл. 2.

Аналіз отриманих даних указує на те, що за період дослідження показник смертності внаслідок меланому шкіри в розрахунку на 100 тис населення в області має тенденцію до скорочення (1,25 рази), але достовірно перевищує загальнонаціональний рівень: 2,0 проти 1,2 відповідно, що становить 1,67 рази.

При цьому необхідно відзначити, що показник річної летальності внаслідок меланому шкіри в області скоротився в 2,39 рази і становив 3,1%, що в 2,58 рази нижче (8,0%) загальнонаціонального показника.

Показник п'ятирічної виживаємості коливається в межах 64%, що відповідає загальнонаціональним показникам.

Показники, що аналізувалися, мають достовірну різницю у розрізі адміністративних територій області.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням впливу війни проти російської агресії на епідеміологію меланому серед дорослого населення України.

Висновки

У Чернігівській області в передвоєнний період відзначається негативна епідеміологічна ситуація щодо меланому шкіри серед дорослого населення, яка характеризується таким:

– підвищення рівня захворюваності населення на меланому шкіри з показником 7,6 у розрахунку на 100 тис населення у 2021 р. з перевищенням в області загальнонаціонального показника (1,15 рази): 7,6 проти 6,6 відповідно;

Таблиця 2

Смертність населення Чернігівської області внаслідок меланоми шкіри (2020, 2021 рр.)

Адміністративні території	Смертність на 100 тис населення		Річна летальність, %		5-річна виживаемість, %	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Бахмацький	2,4	-	-	-	66,7	65,0
Бобровицький	-	-	-	-	84,2	78,9
Борзнянський	-	3,5	25,0	-	47,1	56,3
Варвинський	-	6,7	-	-	66,7	61,5
Городнянський	-	-	-	-	68,2	73,9
Ічнянський	-	-	-	-	56,3	52,9
Козелецький	7,1	4,8	33,3	-	73,3	67,6
Коропський	-	-	-	-	50,0	60,0
Корюківський	3,9	-	-	-	57,1	57,1
Куликівський	6,4	-	-	-	62,5	44,4
Менський	3,0	-	-	-	55,6	50,0
Ніжинський	3,9	4,0	-	-	60,0	52,4
Н. – Сіверський	-	-	-	-	87,5	77,8
Носівський	10,8	-	-	-	58,3	58,3
Прилуцький	2,9	-	33,3	-	58,8	64,7
Ріпкинський	-	4,0	-	-	55,6	50,0
Семенівський	6,0	6,1	-	-	58,3	66,7
Сновський	-	-	-	-	62,5	52,6
Сосницький	-	-	-	-	44,4	55,6
Срібнянський	-	-	-	-	80,0	100
Талалаївський	8,4	-	-	-	80,0	80,0
Чернігівський	5,8	2	-	-	65,9	61,4
м. Ніжин	3,0	1,5	25,0	25,0	62,5	65,9
м. Прилуки	1,9	3,9	-	33,3	68,9	73,8
м. Чернігів	1,8	2,9	-	-	65,4	66,7
Область	2,5	2,0	7,4	3,1	64,4	64,4
Україна	2,1	1,2	7,3	8,0	63,7	64,9

– в області реєструється достатньо високий рівень виявлення захворювання у занедбаних стадіях: III – 6,3%, IV – 7,9%;

– показник п'ятирічної виживаемості коливається у межах 64%, що відповідає загальнонаціональним показникам.

Усі показники, що вивчалися та аналізувалися, мають достовірну різницю у розрізі адміністративних територій області. Отримані результати дослідження вказують на необхідність оптимізації організаційних профілактичних заходів та посилення інформаційно-просвітницької діяльності серед населення.

Література

1. Рак у 2018 році: понад 18 млн хворих та 9,6 млн смертельних випадків. URL: <https://news.un.org/ru/story/2018/09/1338042>
2. Ferlay J, Ervik M, Lam F, Colombet M, Mery L, Piñeros M, et al. Global Cancer Observatory: Cancer Today. Lyon: International Agency for Research on Cancer; 2020. URL: <https://gco.iarc.fr/today>
3. Рак. Основні факти. URL: <https://www.who.int/ru/news-room/fact-sheets/detail/cancer>
4. Миронюк ІС, Слабкий ГО, Щербінська ОС, Білак-Лук'янчук ВЙ. Наслідки війни з Російською Федерацією для охорони здоров'я України. *Репродуктивне здоров'я жінки*. 2022. № 8. С. 26–31.
5. Злоякісні новоутворення в Україні : аналітично-статистичний довідник / Центр медичної статистики МОЗ України. Київ, 2019. 90 с.
6. Онкологічне цунамі: вчені повідомляють про зростання кількості випадків раку серед літніх людей до 2040 року. URL: <https://focus.ua/uk/technologies/570961-onkologichne-cunami-vcheni-povidomlyayut-pro-zrostannya-kilkosti-vipadkiv-rakusered-litnih-lyudey-do-2040-roku>
7. Всесвітня асамблея охорони здоров'я, 70 . (2017) Профілактика раку і боротьба з ним у контексті комплексного підходу. *Всесвітня організація охорони здоров'я*. URL: <https://iris.who.int/handle/10665/275679>

References

1. United Nations News. Cancer in 2018: over 18 million cases and 9.6 million deaths. URL: <https://news.un.org/en/story/2018/09/1021262>
2. Global Cancer Observatory. Cancer today. URL: <https://gco.iarc.fr/today>
3. World Health Organization (WHO). Cancer. URL: <https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/cancer>
4. Myroniuk I, Slabkyi G, Shcherbinska O, Bilak-Lukianchuk V. Naslidky viiny z Rosiiskoiu Federatsiieiu dlia okhorony zdorovia Ukrainy [Consequences of the war with the Russian Federation for the health care of Ukraine]. Reproduktyvne zdorovia zhinky [Reproductive Health of Women]. 2022;(8):26–31. [in Ukrainian].
5. Zloiakisni novoutvorennia v Ukraini (Analitychno-statystychnyi dovidnyk) [Malignant neoplasms in Ukraine (Analytical-statistical handbook)]. Kyiv: Tsentr medychnoi statystyky MOZ Ukrainy [Center for Medical Statistics of the Ministry of Health of Ukraine]; 2019. 90 p. [in Ukrainian].
6. Fokus [Focus]. Onkologichne tsunami: vcheni povidomliaiut pro zrostantia kilkosti vypadkiv raku sered litnikh liudei do 2040 roku [Oncological tsunami: scientists report an increase in the number of cancer cases among the elderly by 2040]; Jun 6, 2023. URL: <https://fokus.ua/en/technologies/570961-oncological-tsunami-scientists-report-increase-number-cancer-cases-among-elderly-2040>. [in Ukrainian].
7. 7.Prevention and control of cancer in the context of a comprehensive approach. World Health Assembly, 70. World Health Organization (WHO); 2017. 8 p. URL: <https://iris.who.int/handle/10665/275679>

Мета – дослідити та проаналізувати епідеміологічні показники меланоми шкіри дорослого населення Чернігівської області в передвоєнний період.

Матеріали і методи. Матеріали: дані галузевої статистичної звітності по Чернігівській області за 2020 та 2021 рр. Методи: медико-статистичний, структурно-логічного аналізу.

Результати. У Чернігівській області в передвоєнний період відзначається негативна епідеміологічна ситуація щодо меланоми шкіри серед дорослого населення, яка характеризується підвищенням рівня захворюваності населення на меланому шкіри з показником 7,6 у розрахунку на 100 тис населення у 2021 р. з перевищенням в області загальнонаціонального показника (1,15 рази): 7,6 проти 6,6 відповідно; в області реєструється достатньо високий рівень виявлення захворювання в занедбаних стадіях: III – 6,3%, IV – 7,9%; показник п'ятирічної виживаємості коливається у межах 64%, що відповідає загальнонаціональним показникам.

Усі показники, що вивчалися та аналізувалися, мають достовірну різницю у розрізі адміністративних територій області.

Висновки. Отримані результати дослідження вказують на необхідність оптимізації організаційних профілактичних заходів та посилення інформаційно-просвітницької діяльності серед населення.

Ключові слова: шкіра, меланома, захворюваність, занедбані стадії, смертність, показники.

Goal of research is to study and analyze epidemiological indicators of skin melanoma among adult population of Chernihiv region in the pre-war period.

Materials and methods. Materials: the data of branch statistical reporting of Chernihiv region for the years 2020 and 2021. Methods: medico-statistical, of structural-and-logical analysis.

Results. Negative epidemiological situation regarding skin melanoma among the adult population of Chernihiv region in the pre-war period is detected, which is characterized by the following factors: a) an increase in the incidence of skin melanoma among the population with an indicator of 7.6 per 100 thousand people in 2021 with an excess of the national indicator in the region (1.15 times): 7.6 versus 6.6 respectively; b) a fairly high level of detection of the disease in advanced stages is registered in the region: III – 6.3%, IV – 7.9%; c) the five-year survival rate fluctuates around 64%, which is in line with national rates.

All the studied and analyzed indicators have a significant difference in the context of the administrative territories of the region.

Conclusions. The results of the study indicate the need to optimize organizational preventive measures and to strengthen information and educational activities among the population.

Key words: skin, melanoma, incidence, advanced stages, mortality, indicators.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Conflict of interest: absent.

Відомості про авторів

Шень Юрій Миколайович – кандидат медичних наук, докторант Ужгородського національного університету; пл. Народна, 3, м. Ужгород, Україна, 88000. shen@i.ua, ORCID ID 0000-0002-8523-3414

Жеро Святослав Владиславович – кандидат медичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри онкології та радіології факультету післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки Ужгородського національного університету; пл. Народна, 3, м. Ужгород, Україна, 88000. Svyatoslav.zhero@uzhnu.edu.ua, ORCID ID 0000-0003-4961-2131